

HZNe glasilo

Broj 2/2010

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Norme@zabava

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

HZN e-Glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 2. 2010.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Hrvatski zavod za norme

MB: 1957406

OIB: 76844168802

Izdavač: **Sjedište:** Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Mirko Vuković, v.d. ravnatelja HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Vladimir Jaram

Tehnički urednik: Vladimir Jaram

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Miljenko Đukić, Melania Grubić Sutara, Vladimir Jaram, Stanka Miljković, Mirko Vuković

Lektura: Ivana Canosa

Korektura: Sandra Knežević, Domagoj Škarica

Grafička obrada naslovnice: Gaea studio d.o.o.

Grafička priprema: Gaea studio d.o.o.

Izlazi: dvomjesečno

Uredenje zaključeno: 2010-04-30

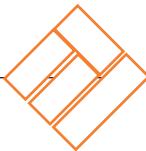
Opremu tekstova obavlja uredništvo.

Za sadržaj pojmenice potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme.

Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 2/2010

Proslov	4
Kako ISO/IEC upute povećavaju vrijednost međunarodnih norma (Lj. Flegar)	5
Međunarodno stručno savjetovanje "Humanitarno razminiranje 2010" (D. Čehulić)	9
Novosti iz HZN-a	
• HZN novosti (V. Jaram)	10
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	11
Novosti iz HZN/TO	
• Iz rada tehničkih odbora HZN-a (M. Đukić)	12
• Novi hrvatski normativni dokument (na hrvatskome jeziku) ISO/IEC Guide 50, <i>Sigurnosni aspekti — Smjernice za sigurnost djece</i>	13
Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela	
IEC	
• ISO/IEC norma pobrinut će se za zajednički međunarodni jezik u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	14
ISO	
• Istina o tjelesnim mjerama — ISO je objedinio mjerjenja ljudskog tijela iz različitih krajeva svijeta	16
• ISO-ova brošura čini ISO-ove grafičke simbole dječjom igrom	18
CEN i CENELEC	
• Sigurnost pacijenata u estetskoj kirurgiji uskoro će biti osigurana europskim normama	20
• CEN-CENELEC-ova Služba za pomoć korisnicima (SME HELPDESK)	21
• Šesta Opća skupština CEN-CENELEC-a	22

Naslovnica: Brošura *Norme@zabava*

HNZ Oglasnik za normativne dokumente (A1-A104)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji/ice,

u ovome broju HZN e-glasila možete pročitati kako ISO/IEC upute povećavaju vrijednost međunarodnih norma, izvješće o međunarodnom stručnom savjetovanju "Humanitarno razminiranje 2010", zatim stalne priloge o aktivnostima tehničkih odbora HZN-a (HNZ/TO), novim hrvatskim normativnim dokumentima na hrvatskome jeziku te o novostima iz HZN-a kao i o članstvu u HZN-u. U rubrici *Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela*, možete pronaći zanimljive informacije iz rada međunarodnih i europskih normirnih organizacija.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnog urednika

Kako ISO / IEC upute povećavaju vrijednost međunarodnih norma

Piše: Ljerka Flegar^{*)}

Organizacije ISO i IEC piscima norma pružaju bogati izvor korisnih savjeta napisanih u obliku uputa. Većina njih služi kao pomoć da se pri sastavljanju norma obuhvate specijalizirana pitanja, kao što su naprimjer potrebe potrošača. Mnoge su korisne i onima koji nisu uključeni u rad s normama, budući da se savjeti koje sadrže uglavnom mogu primjeniti u njihovim predmetnim područjima.

Obratite pažnju na dolje navedene publikacije kako biste, ako se sretnete s jednim od područja koja obuhvaćaju, znali gdje naći korisne smjernice. ISO/IEC upute prikazane u ovome članku odnose se na najopćenitije područje, dok specijalizirane upute za pojedina područja normizacije nisu obuhvaćene. Obavijesti o cijelokupnoj zbirci ISO/IEC-ovih uputa mogu se naći na internetskim stranicama dviju organizacija (www.iso.org i www.iec.ch).

Budući da se zbarka ISO/IEC-ovih uputa stalno razvija, ova lista obuhvaća i dvije upute koje će tek biti objavljene. Neke su upute dostupne na hrvatskome jeziku, što je posebno naznačeno u napomeni kod upute na koju se to odnosi. Upute se mogu kupiti u Hrvatskome zavodu za norme, članu ISO-a i IEC-a.

ISO/IEC Guide 2, Normizacija i srodne djelatnosti — Opći rječnik

Ove upute daju i objašnjavaju nazive i definicije povezane s normizacijom i aktivnostima koje se na nju odnose. Svrha uputa je pomoći razumijevanju naziva kojima se obično koriste članovi ISO-a i IEC-a te vladinih i nevladinih agencija uključenih u normizaciju na međunarodnim, regionalnim i nacionalnim razinama. Upute također daju korisne reference koje sažimaju osnovna teoretska i praktična načela normizacije, certifikacije i akreditacije laboratorija.

NAPOMENA: Upute su prevedene i objavljene na hrvatskome jeziku kao HRN EN 45020:2007, *Normizacija i srodne djelatnosti — Rječnik općih naziva* (ISO/IEC Guide 2:2004; EN 45020:2006)

ISO/IEC Guide 14, Obavijesti namijenjene potrošačima koje se daju pri kupnji roba i usluga

Ove upute pripadaju skupini onih koje se bave obavijestima namijenjenim potrošačima. One upućuju pisce norma na obavijesti koje mogući kupci (proizvoda ili usluga) traže i očekuju. Mogu vam također pomoći ako obavijesti za kupnju upotrebljavate u vašem poslu (npr. tijela koja provode propise). Obradjuju sadržaj, metode, oblike i osmišljavanje obavijesti koje se daju pri kupnji kako bi potrošači mogli usporediti i odabrat između različitih proizvoda i usluga.

NAPOMENA: Upute su prevedene i objavljene na hrvatskome jeziku.

UPUTE

ISO/IEC Guide 14 (hr)

Druge izdanje, 2003.

Obavijesti namijenjene potrošačima koje se daju pri kupnji roba i usluga

Purchase information on goods and services intended for consumers

Ovaj je dokument prijevod izvornoga engleskog teksta koji je izdala Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO), Ženeva, Švicarska. Njegovu je točnost potvrdio HZN, nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske, član ISO-a. U slučaju nesporazuma, kad god se upućuje na međunarodnu normu koju je izdao ISO, sva su tri službenja jezika ISO-a (engleski, francuski i ruski) istovjetna.

 HNZ Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb, HR - Hrvatska

Zagreb, prosinac 2007. godine

© 2007 Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih normativnih dokumenata ili njihovih dijelova

^{*)} Autorica je voditeljica odsjeka u HZN-u

ISO/IEC Guide 37, Upute za uporabu proizvoda od strane potrošača

Upute za uporabu sastavnih su dio isporučenog proizvoda, a danas se sve više prenose različitim medijima, kao što je naprimjer internet. One predstavljaju način kojim se korisniku prenose obavijesti o tome kako na pravilan i siguran način upotrebljavati proizvod. Upute *Guide 37* pružaju savjete o osmišljavanju i oblikovanju uputa kako bi one pomogle krajnjim korisnicima potrošačkih proizvoda i usluga. Ove se upute bave i skupinom ispitivanja namijenjenim vrednovanju uputa. Obuhvaćaju kontrolne popise za ocjenjivanje kao i za stavke koje trebaju biti obuhvaćene uputama.

ISO/IEC Guide 41, Ambalaža — Preporuke za ispunjavanje potreba potrošača

Ambalaža proizvoda važna je današnjemu potrošaču — naposlijetku, on neizravno podmiruje njezine troškove. Kad se vaše norme odnose na ambalažu, trebaju se odnositi i na sigurnost, korisnost za zdravlje, prilagodenost svrsi, udobnost i pouzdanost, kao i na okoliš. Upute *Guide 41* daju opće preporuke koje treba uzeti u obzir pri određivanju najprikladnije vrste ambalaže prilikom prodaje potrošaču.

NAPOMENA: Upute su prevedene i objavljene na hrvatskome jeziku.

ISO/IEC Guide 46, Usporedno ispitivanje potrošačkih proizvoda i pripadajućih usluga — Opća načela

Ove upute prvenstveno su namijenjene laboratorijima i organizacijama za ispitivanje potrošačkih proizvoda. One osiguravaju upute za prikazivanje rezultata ispitivanja i obavijesti na lako razumljiv i lako usporediv način. Svrha je pomoći potrošačima i drugim uključenim stranama da odbaberu na temelju pruženih obavijesti. Ove upute primjenjuju se na ispitivanje proizvoda i usluga namijenjenih svim vrstama tržišta (na nacionalnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini).

ISO/IEC Guide 50, Sigurnosni aspekti — Smjernice za sigurnost djece

Djeca se rađaju u svijetu odraslih. Zbog tog je mogućnost ozljedivanja tijekom djetinjstva ogromna. Upute *Guide 50* osiguravaju okvir za sprečavanje opasnosti za djecu uzrokovane proizvodima i uslugama kojima se koriste. Upute su prvenstveno namijenjene autorima norma jer vi možete igrati ključnu ulogu u sprečavanju i kontroli ozljeda. Uključen je kontrolni popis tako da možete ocijeniti jeste li i kako obradili pitanja koja se odnose na sigurnost djece.

NAPOMENA: Upute su prevedene i objavljene na hrvatskome jeziku.

UPUTE

ISO/IEC Guide 41 (hr)

Prvo izdanie, 2003.

Ambalaža – Preporuke za ispunjavanje potreba potrošača

Packaging – Recommendations for addressing consumer needs

Ovaj je dokument prijevod izvornoga engleskog teksta koji je izdala Međunarodna organizacija za normalizaciju (ISO), Ženeva, Švicarska. Njegovu je točnost potvrdio HZN, nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske, član ISO-a. U slučaju nesporazuma, kad god se upućuje na međunarodnu normu koju je izdao ISO, sva su tri službena jezika ISO-a (engleski, francuski i ruski) istovrijedna.

 HZN
Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute
Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb, HR – Hrvatska
Zagreb, prosinac 2007. godine

© 2007. Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih normativnih dokumenata ili njihovih dijelova

UPUTE

ISO/IEC Guide 50 (hr)

Drugo izdanie, 2002.

Sigurnosni aspekti – Smjernice za sigurnost djece

Safety aspect – Guidelines for child safety

Ovaj je dokument prijevod izvornoga engleskog teksta koji je izdala Međunarodna organizacija za normalizaciju (ISO), Ženeva, Švicarska. Njegovu je točnost potvrdio HZN, nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske, član ISO-a. U slučaju nesporazuma, kad god se upućuje na međunarodnu normu koju je izdao ISO, sva su tri službena jezika ISO-a (engleski, francuski i ruski) istovrijedna.

 HZN
Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute
Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb, HR – Hrvatska
Zagreb, svibanj 2010.

© HZN 2010. Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih normativnih dokumenata ili njihovih dijelova

ISO/IEC Guide 51, Aspekti sigurnosti — Smjernice za njihovo uključivanje u norme

Ove upute pomažu piscima norma da u svoje norme uključe aspekte sigurnosti. Primjenjive su na sve aspekte sigurnosti koji se odnose na ljudi, imovinu ili okoliš, ili na kombinaciju jednog ili više njih (npr. samo ljudi; ljudi i imovina; ljudi, imovina i okoliš). Upute *Guide 51* primjenjuju pristup usmjeren prema smanjenju rizika. Bave se životnim ciklusom proizvoda, procesa ili usluge u cijelosti, uključujući svrshodnu uporabu kao i umjereni predvidljivu pogrešnu uporabu.

NAPOMENA: Upute su prevedene i objavljene na hrvatskome jeziku.

ISO Guide 64, Upute za uključivanje aspekata okoliša u norme koje se odnose na proizvode

Svaki proizvod ima određeni učinak na okoliš tijekom izrade, distribucije, uporabe i odlaganja. Ti učinci mogu varirati od neznatnog do vrlo zamjetljivog. Stoga odredbe u normama za proizvode mogu imati značajan utjecaj na dosege tih učinaka. Svrha je ovih uputa podizanje razine svijesti o snazi odredaba povezanih s okolišem u normama za proizvode i pomoći da se u normama za proizvode izbjegnu odredbe koje bi mogle dovesti do štetnih učinaka na okoliš. Upute daju određeni broj praktičnih tehnika sa svrhom da pomognu piscima norma čije je znanje o okolišu ograničeno.

ISO/IEC Guide 71, Smjernice za pisce norma koje se odnose na potrebe starijih osoba i osoba s posebnim potrebama

Ove upute nude sustavni pristup tematici starenja i posebnih potreba prilikom pisanja međunarodnih norma. Također će pomoći tehničkim odborima pri vrednovanju načina na koji pristupaju tim temama u svojim cjelokupnim programima rada. Upute sadrže djelotvorne, praktične tehnike koje će vam pomoći da razumijete potrebe tih ljudi. Ove upute primjenjuju se na proizvode, usluge i okoliš koji se susreću u svim oblicima svakodnevnog života.

ISO Guide 72, Smjernice za opravdanje i razvijanje norma za sustave upravljanja

Opravdanost i vrednovanje norma novog sustava upravljanja mogu biti složeni, osobito u pogledu ocjenjivanja primjerenosti tržištu. Smjernice za metodologiju razvijanja i održavanja norma za sustave upravljanja dane su u uputama *Guide 72*. One pružaju i važne savjete u cilju pomoći pri osiguravanju kompatibilnosti i usklađenosti norma za nove sustave upravljanja s postojećim ISO ili ISO/IEC normama za sustave upravljanja (npr. ISO 9000, ISO 14000, ISO 22000, ISO/IEC 27000 i niz ISO 28000). Ove upute pomoći će vam ako ste uključeni u razvijanje norma za sustave upravljanja.

ISO Guide 73, Upravljanje rizicima — Terminološki rječnik

Upravljanje rizicima ovisi o kontekstu. Pri uporabi naziva koji se odnose na upravljanje rizicima u nekoj normi, važno je da se njihovo značenje jasno razumije. Cilj je ovih uputa promicanje suvisloga opisa aktivnosti upravljanja rizicima i uporabe nazivlja povezanog s upravljanjem rizicima. To pridonosi međusobnom razumijevanju članova ISO-a o ovoj opsežnoj i složenoj temi.

NAPOMENA: Upute su prevedene i priprema se njihova objava na hrvatskome jeziku.

ISO/ IEC Guide 74, Grafički simboli — Tehničke smjernice za razmatranje potreba potrošača

Ako osmišljavate grafički simbol za javnost, on mora biti jasan i lako razumljiv jer loše osmišljeni simboli mogu zbuniti potrošača. Uz to, važno je ne udvostručavati napore pri stvaranju simbola, ako oni već postoje. Upute *Guide 74* objasniti će vam kako razviti grafičke simbole čija je svrha pomoći javnosti (npr. pomoći upute ili upozorenja) i ukazati na baze simbola i druge vrijedne izvore pomoći u tom zadatku. One obuhvaćaju pojedinosti poput znakova i natpisa za sigurnost proizvoda koje možete upotrebljavati na opremi i proizvodima.

ISO/IEC Guide 76, Razvijanje norma o uslugama — Preporuke o tome kako ispuniti očekivanja potrošača

Sve se više pišu norme za usluge, no ipak postoji posebne karakteristike usluga koje mogu predstavljati izazov pružateljima istih. Te posebne karakteristike uključuju uvjete isporuke, odgovarajuću obuku osoblja i strategije mjerjenja i unapređenja zadovoljstva klijenata. Ove su upute pripremljene kako bi pomogle stručnjacima da tijekom pripreme norme za bilo koju vrstu usluge uzmu u obzir zahtjeve potrošača. Upute *Guide 76* sadrže posebno koristan kontrolni popis s praktičnim upućivanjima na relevantne točke i informativne primjere o tome kako se ove upute mogu upotrebljavati. Ove će obavijesti biti korisne i samim pružateljima usluga.

ISO/IEC Guide 98, Upute za iskazivanje mjerne nesigurnosti (GUM)

Dvoje ljudi koji mjere isti proizvod istim ravnalom, ali u različito vrijeme, vjerojatno bi došlo do različitih rezultata. To bi se dogodilo zbog faktora poput promjene sobne temperature (važno ako je u pitanju metalno ravnalo) ili zbog različitih vidnih sposobnosti. Ta dva mjerjenja mogu i ne moraju biti jednaka, ovisno o njihovim pojedinačnim nesigurnostima. Ovaj koncept nesigurnosti mjeru je kvalitete mjerjenja i može biti presudan u mnogim slučajevima. Upute ISO/IEC *Guide 98* pomažu ljudima

pri vrednovanju nesigurnosti njihova mjerjenja, što je sve češći zahtjev u tehničkim postupcima, propisima, normama i sličnim dokumentima koji se tiču mjerjenja na bilo kojoj razini točnosti.

NAPOMENA: Prijevod uputa ISO/IEC Guide 98 objavio je Državni zavod za mjeriteljstvo kao JCGM 100:2008, Vrednovanje mjernih podataka—Upute za iskazivanje mjerne nesigurnosti (GUM 1995 s manjim ispravcima). Dokument je dostupan na adresi http://www.dzm.hr/_download/repository/mjerna_nesigurnost.pdf

ISO/IEC Guide 99, Međunarodni rječnik osnovnih i općih naziva u mjeriteljstvu (VIM)

Da bi mogli komunicirati ljudi trebaju poznavati i razumjeti riječi koje žele upotrebljavati. To jednako vrijedi i u mjeriteljstvu, gdje se o pojmovima i nazivima poput rezultata

mjerjenja, mjerne pogreške i mjerne nesigurnosti treba dogovoriti ako želimo da se upotrebljavaju na dosljedan način. Budući da je mjeriteljstvo u stanju razvoja s obzirom na izbor najboljeg pristupa (npr. klasične metode ili metode koje se temelje na nesigurnosti), izuzetno je važno postojanje međunarodnog rječnika koji može stručnjacima iz područja mjeriteljstva omogućiti da jasno komuniciraju o pristupu mjerjenju kojim se koriste. Ovaj dokument daje upute o pojmovima i nazivima koji se upotrebljavaju pri različitim pristupima mjerjenju.

NAPOMENA: Prijevod uputa ISO/IEC Guide 99:2007 objavio je Državni zavod za mjeriteljstvo kao JCGM 200:2008, Međunarodni mjeriteljski rječnik — Osnovni i opći pojmovi i pridruženi nazivi (VIM). Dokument je dostupan na adresi http://www.dzm.hr/_download/repository/mjeriteljski_rjecnik.pdf

Međunarodno stručno savjetovanje

“Humanitarno razminiranje 2010”

Piše: Davorko Čehulić^{*)}

Međunarodno stručno savjetovanje “Humanitarno razminiranje 2010” održano je u Šibeniku od 26. do 29. travnja 2010. Ovaj međunarodni skup organizirao je *Hrvatski centar za razminiranje* (HCR-CTRO d.o.o.) iz Zagreba i *Hrvatski centar za razminiranje* (HCR d.o.o.) iz Siska, na kojem je prisustvovalo oko 170 sudionika sa svih kontinenata.

Sudionici skupa došli su iz različitih sredina, organizacija i zajednica. Među njima su bili predstavnici korisnika, donatori, proizvođači, istraživači i inovatori te predstavnici organizacija koje se bave ispitivanjem i ocjenjivanjem. Seminar su otvorili dogradonačelnik Šibenika, g. Franko Vidović, župan Šibensko-kninske županije, g. Goran Pauk, veleposlanik SR Njemačke, dr. Bernd Fischer te predstavnica vlade RH gđa Đurđa Adlešić. Nakon toga, stručni dio skupa su otvorili g. Oto Jungwirth (HCR) i g. Frank Abel (GICHD), a nastavili s izlaganjem g. Nikola Pavković (HCR), predstavnik HZN-a (Davorko Čehulić) prezentacijom izvorne hrvatske norme, te g. Tomislav Ban (HCR) sa svojim radom.

Predstavljanje izvorne hrvatske norme HRN 1142:2009, *Humanitarno razminiranje — Zahtjevi za strojeve i ocjenjivanje sukladnosti strojeva* bilo je izuzetno dobro primljeno. U pauzi koja je uslijedila, nekoliko predstavnika stranih zemalja pokazalo je zanimanje za našu normu, a predstavnik jedne izvozne tvrtke iz Španjolske tražio je konkretnе podatke o postupku nabave norme.

U nastavku su svoje radove izlagali domaći i strani stručnjaci Erik Tollefsen, Kazunori Takahashi i Jun Ishikawa prema pojedinim stručnim temama.

Predavanje je bilo interaktivno, uz prezentaciju na ekranu i pisani materijal, te simultano prevodenje izlaganja predavača.

Glavne su teme i aktivnosti skupa bile:

- Uporaba strojeva u protuminskom djelovanju
- Utjecaj ispitivanja i provjere ispravnosti na kvalitetu strojnog razminiranja
- Osiguranje kvalitete prilikom uporabe strojeva za razminiranje

- Nove tehnologije — sustavi detekcije u čišćenju minsko-eksplozivnih sredstava (MES)
- ITEP-ovo Ispitivanje dualnih senzora u Njemačkoj
- Studija o detekciji PP mina pipalicama uporabom aktivnih senzorskih pipalica
- Poligon Gaj — Predstavljanje proizvođača strojeva i prikaz rada strojeva na terenu
- Pokazna vježba pasa za razminiranje
- Prezentacija bespilotne letjelice
- Izložba opreme za razminiranje u izložbenoj dvorani hotela

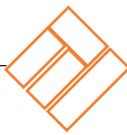
Na prezentaciji strojeva za razminiranje, na otvorenom poligonu Gaj pored Šibenika, u sklopu pokazne vježbe prikazano je 10 različitih strojeva: BOŽENA 5, DALMATINO, DIGGER D-3, FREELAND 3000, MINI MINE WOLF 240, MV-4, MV-10, PT 400, VF 001 i VF 100. Prezentacija strojeva i njihove učinkovitosti nije imala natjecateljski karakter, već svrhu prikazivanja najvažnijih značajki strojeva. Nakon mjerena i razvrstavanja podataka, rezultati njihovog djelovanja trebali bi biti objavljeni u posebnom biltenu. Nakon prezentacije strojeva, prikazana je i vježba pasa obučenih za poslove razminiranja.

Voditelj organizacije i izvođenja pokazne vježbe bio je dr. sc. Nikola Gambiroža iz HCR-a Sisak (ujedno i predsjednik HZN/TO-a 523, *Humanitarno razminiranje*). Stručnjaci iz HCR-a (g. Ivan Steker, Tomislav Ban, Josip Čerina i Tomislav Blašković Vondraček) bili su zaduženi za organizaciju i izvođenje prezentacije strojeva na terenu, s obzirom na složenost postupaka koja se traži pri izvođenju takvih aktivnosti na poligonu.

Zaključak je koji se nameće nakon svih održanih prezentacija da je skup ponovno okupio ugledne stručnjake iz područja humanitarnog razminiranja. Uspješno su obradene zadane teme za koje su sudionici pokazali veliko zanimanje sudjelovanjem u radu organiziranih radionica, a prikazani strojevi pokazali su značajna tehnička poboljšanja. Dogovoreno je da se sljedeći skup održi u isto vrijeme u Šibeniku iduće godine.

^{*)} Autor je viši stručni savjetnik u HZN-u

Novosti iz HZN-a

Poštovani čitatelji/ice,

Hrvatski zavod za norme kao punopravni član Europskog odbora za normizaciju (CEN), Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) te član Europskog instituta za telekomunikacijske norme (ETSI), aktivno je sudjelovao u djelatnostima europskih normizacijskih organizacija. Predstavnici HZN-a sudjelovali su u radu tehničkih tijela CEN-a i CENELEC-a (CEN/BT, CENELEC/BT) te na sastanku Odbora za vanjsku politiku CEN-a (CEN/CA).

Predstavnici HZN-a aktivno su sudjelovali u promicanju primjene norma na odgovarajućim simpozijima, radionicama i seminarima u Republici Hrvatskoj.

Tročlana delegacija HZN-a u sastavu Vlasta Gaćeša-Morić, voditeljica Odsjeka za opća područja normizacije, Melanija Grubić Sutara, voditeljica Odsjeka za upravljanje informacijama i Boro Jandrijević, voditelj Odsjeka za planiranje, postupke i kontrolu bila je u dvodnevnome posjetu (2010-04-27/28) austrijskomu normirnom tijelu *Austrian Standards Institute (ASI)* u Beču.

Cilj je posjeta bila razmjena iskustava u normizacijskome radu te dobivanje informacija od ASI-ja, dugogodišnjeg člana CEN-a, o pitanjima u kojima HZN kao pridruženi član nije mogao sudjelovati.

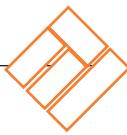
Teme razgovora bile su sudjelovanje u radu Tehničke uprave CEN-a (*CEN Technical Board - CEN/BT*), prikupljanje i distribucija radnih dokumenata, provođenje glasanja na europske projekte, razmjena iskustva u vođenju baze podataka o normizacijskim projektima, način objavljivanja javne rasprave o europskim normama te mnoga druga pitanja povezana s postupcima u obavljanju normizacijskog rada.

Hrvatski zavod za norme sudjelovao je na 52. međunarodnom obrtničkom sajmu u Zagrebu (52. MOS), od 14. do 17. travnja 2010..

Izdana je promidžbena brošura *Norme@zabava*. Brošura je našla na izvanredan prijem, a može se pogledati i dobiti u Normoteci HZN-a.

V. Jaram

Novosti iz HZN-a

Članovi HZN-a

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku o primanju u ožujku i travnju 2010. godine. Popisu prilažemo i popis tijela državne uprave i javnih ustanova koja su iskazala

interes za suradnju s HZN-om i imenovala osobu za kontakt s HZN-om.

Popis članova nastavak je ranije objavljenih popisa članova u HZN Glasilima izdanim u 2008., 2009. i 2010. godini.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe :	Ukupno članova 2009-12-31	Odluka UV-a 2010-02-04	Odluka UV-a 2010-03-22	Ukupno članova
Članovi promatrači - Pravne osobe koje ostvaruju dobit	17	0	0	17
Članovi promatrači - Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit	1	0	0	1
Članovi promatrači - Fizičke osobe - pojedinci	1	0	0	1
Redoviti članovi:				
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	344	1	3	348
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - javne ust. i slično	33	0	0	33
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - HGK, HOK, HUP	2	0	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - struk. komore ili udr.	6	0	0	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - strukovna društva	16	0	0	16
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - škole	3	0	0	3
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit - fakulteti	27	0	1	28
Fizičke osobe - pojedinci	45	1	1	47
Obrt - fizičke osobe	14	0	0	14
Ukupno redovnih članova	490	2	5	497
Ukupno redovnih i promatračkih članova	509	2	5	516
Odustaju		14	6	20
Tijelo državne uprave	49	0	0	49

PRAVNE OSOBE KOJE OSTVARUJU DOBIT

- 346. ATIR d.o.o., Zagreb
- 347. DUHANKA ZAGREB d.o.o., Udbina
- 348. GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o., Senj

PRAVNE OSOBE KOJE NE OSTVARUJU DOBIT - FAKULTETI

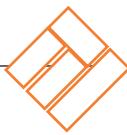
- 28. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu, Slavonski Brod

FIZIČKE OSOBE - POJEDINCI

- 47. Andrea Fajdetić, Zagreb

ČLANOVI KOJI ODUSTAJU OD ČLANSTVA:

- 1. BELUPO d.d., Koprivnica
- 2. TRENING CENTAR d.o.o., Zagreb
- 3. HELIX d.o.o., Zagreb
- 4. IREKS AROMA d.o.o., Zagreb
- 5. PARKOVI d.d., Varaždin
- 6. PRIZMA d.o.o., Zagreb

Iz rada tehničkih odbora HZN-a

U razdoblju ožujak — travanj 2010. godine nastavljen je rad na prihvaćanju preostalih europskih norma kao hrvatskih norma. Održani su redoviti sastanci tehničkih odbora, a predsjednicima i članovima tehničkih odbora skrenuta je pozornost na novi način rada (rad s radnim dokumentima) i na obveze koje je Hrvatski zavod za norme preuzeo punopravnim članstvom u CEN-u i CENELEC-u. Od članova HZN/TO se očekuje da redovito prate, daju komentare i glasaju na radne dokumente CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja, kao i na radne dokumente tehničkih odbora na međunarodnoj razini koji imaju status punopravnoga člana (P member). HZN ne može biti ovisan o radu pojedinih tehničkih odbora i mora izvršavati svoje obveze prema CEN-u i CENELEC-u. Obveza je HZN-a, kao nacionalnoga normirnog tijela na regionalnoj razini, redovito glasati o nacrtima i konačnim nacrtima europskih norma. Povezano s tim, u tijeku je izrada detaljnog postupka koji utvrđuje pravila za sudjelovanje u pripremi europskih normativnih dokumenata te pravila za njihovo prihvaćanje. Trenutačno infrastrukturu HZN/TO-a, nakon završenog preustroja ranije osnovanih tehničkih odbora, čine 165 HZN/TO-a. Podaci o svim tehničkim odborima/pododborima i radnim skupinama javno su dostupni na internetskim stranicama HZN-a.

Radeći u novim okolnostima, tehnički će odbori HZN-a pokazati opravdanost svojega postojanja. Hrvatske norme trebaju biti primjenjene u hrvatskome gospodarstvu, a hrvatsko gospodarstvo treba pokazati interes za hrvatskom normom. Ne bude li interesa za rad u tehničkom odboru, u skladu s Unutrašnjim pravilima HZN-a, može doći do isključenja neaktivnog člana, pa i do ukidanja neaktivnoga tehničkog odbora. Od hrvatskih stručnjaka se očekuje tehnički doprinos europskoj normizaciji.

HZN redovito dostavlja podatke o prihvaćenim europskim normama u CEN i CENELEC. Informacijska točka HZN-a, u skladu s *Uredbom o postupcima službenog obavješćivanja u području norma, tehničkih propisa te propisa o uslugama informacijskog društva (NN 28/2009, NN 154/2009)*, provodi redovito obavješćivanje u području norma u skladu s Direktivom 98/34/EC Europskog parlamenta i Vijeća i njezinom dopunom 98/48/EC. Objavljuje se i CEN *Monthly Notification Register* gdje se obavještava hrvatska javnost o novim nacionalnim normizacijskim projektima svih članova i pridruženih članova CEN-a.

Za izradu nacionalnih podataka kao priloga budućim europskim normama (npr. konstrukcijski eurokodovi) obično je potreban brz i učinkovit dogovor na odgovarajućoj razini, a često treba osigurati sredstva za znanstveno istraživanje te utvrditi potrebu suradnje u zajedničkome europskom projektu.

Punopravnim članstvom u CENELEC-u otvorena je mogućnost obavješćivanja o novim nacionalnim normizacijskim projektima i u području elektrotehnike, što do sada nije bio slučaj.

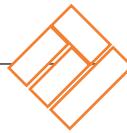
Održana je 23. sjednica Tehničke uprave na kojoj su potvrđeni novi predsjednici HZN/TO 182, *Geotehničke konstrukcije* i HZN/TO E23, *Električni instalacijski pribor*.

Na sjednici je donesena odluka da se o međunarodnim dokumentima koji su na paralelnom glasanju glasa samo ako se o CEN-ovu ili CENELEC-ovu dokumentu glasa ZA ili PROTIV. U tom slučaju identičan glas proslijedi se ISO-u ili IEC-u. Dogovoren je i da se u HZN-u prevede na hrvatski jezik ISO Guide 73, *Risk management — Vocabulary* (ISO Upute 73, *Upravljanje rizikom — Terminološki rječnik*) te da se objavi trojezično izdanje (hr, en, fr). Upute ISO Guide 73 pripremila je radna skupina tehničkoga upravnog odbora ISO-a za upravljanje rizikom. Ovo izdanje uputa ISO Guide 73 poništava i zamjenjuje upute ISO/IEC Guide 73:2002, koje je tehnički preradieno. Upute sadržavaju rječnik osnovnih pojmoveva i njihov je cilj povećati opću razinu razumijevanja pojmoveva i naziva iz područja upravljanja rizikom u organizacijama i funkcija u različitim područjima i vrstama primjene. U kontekstu nazivlja upravljanja rizikom, daje se prednost definicijama koje su navedene u ovim uputama.

Sljedeći korak koji bi u nadolazećem razdoblju trebalo učiniti je osigurati prijevode naslova nacrtova europskih norma te pronaći mogućnost prevođenja usklađenih europskih norma na hrvatski jezik. Za navedene aktivnosti trenutačno nedostaju finansijska sredstva. Sudjelovanje hrvatskih stručnjaka u različitim europskim projektima u području normizacije nije na zadovoljavajućoj razini. Za to je potreban interes gospodarstva koje bi trebalo financirati stručnjake za rad na međunarodnoj i/ili europskoj razini.

M. Đukić

Novi hrvatski normativni dokument na hrvatskome jeziku

ISO/IEC Guide 50, *Sigurnosni aspekti — Smjernice za sigurnost djece*

Sigurnost djece trebala bi biti jedna od glavnih briga društva jer su ozljede u djetinjstvu i mladenačtvu u mnogim zemljama najveći uzrok smrti i invalidnosti. Rođenjem djeca dolaze u svijet odraslih, bez iskustva ili razumijevanja rizika, ali s prirodnom željom za istraživanjem. Stoga je mogućnost ozljeda posebno velika tijekom djetinjstva. S obzirom na to da nije ni moguće niti izvediv nadzor u opsegu kojim se uvijek sprečavaju ili kontroliraju potencijalno štetna međudjelovanja, potrebne su dodatne strategije sprečavanja ozljeda.

U strategijama djelovanja kojima je cilj zaštita djece mora se prepoznati činjenica da djeca nisu odrasle osobe u malom. Osjetljivost djece na ozljede i priroda njihovih ozljeda različite su od onih kod odraslih. U takvima strategijama djelovanja mora se prepoznati i temeljni koncept da djeca ne zloupotrebljavaju proizvode ili okruženje. Djeca s njima uzajamno djeluju na načine koji odražavaju normalno dječje ponašanje, koje ovisi o dobi i razini razvoja djeteta. Stoga se strategije djelovanja kojima je namjena zaštitićti djecu mogu razlikovati od onih koje su namijenjene zaštiti odraslih.

Ove upute daju okvir za pristupanje potencijalnim izvorima nehotičnih fizičkih ozljeda (opasnosti) djece izazvanih proizvodima, procesima ili uslugama koje ona upotrebljavaju ili s kojima mogu doći u dodir, čak i ako nisu posebno namijenjeni djeci. Svrha je tog okvira rizik ozljede djece svesti na minimum.

Upute su namijenjene u prvom redu osobama koje se bave izradom i preradom norma. Međutim, u njima su sadržane i bitne informacije koje mogu biti od koristi i, između ostalog, dizajnerima, arhitektima, proizvođačima, dobavljačima usluga, osobama koje se bave komunikacijom i tvorcima politike.

Cilj je razviti proizvode, konstrukcije, instalacije i usluge (koje se zajednički nazivaju proizvodima) na način

kojim se mogućnost ozljede djece može svesti na minimum. Sprečavanje ozljeda odgovornost je svakoga. Sprečavanju ozljeda može se pristupiti oblikovanjem i tehnologijom, zakonodavstvom i naobrazbom.

Za djecu s posebnim potrebama možda su prikladni dodatni zahtjevi. Ove upute ne bave se svim tim dodatnim zahtjevima. Potrebama osoba s invalidnošću bave se upute ISO/IEC Guide 71.

Lj. Flegar

UPUTE

ISO/IEC Guide 50 (hr)

Drugo izdanje, 2002.

Sigurnosni aspekti – Smjernice za sigurnost djece

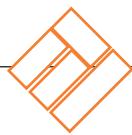
Safety aspect – Guidelines for child safety

Ovaj je dokument prijevod izvornoga engleskog teksta koji je izdala Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO), Ženeva, Švicarska. Njegovu je točnost potvrdio HZN, nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske, član ISO-a. U slučaju nesporazuma, kad god se upućuje na međunarodnu normu koju je izdao ISO, sva su tri službena jezika ISO-a (engleski, francuski i ruski) istovrijedna.

HZN Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb, HR – Hrvatska
Zagreb, svibanj 2010.

© HZN 2010 Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih normativnih dokumenata ili njihovih dijelova

ISO/IEC norma pobrinut će se za zajednički međunarodni jezik u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Ženeva, Švicarska, 2010-03-02 - Međunarodni dijalog o energiji bit će olakšan budućom međunarodnom normom koja će uskladiti terminologiju u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora.

Normu će izraditi Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC) unutar zajedničkoga projektnog odbora ISO/IEC JPC 2, *Energy efficiency and renewable energy sources - Common terminology*.

Međunarodna norma će identificirati i definirati nazive koji se upotrebljavaju u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Ona će podržavati metriku, proračunavanje i metode ocjenjivanja, metodologiju i najbolju praksu potrebne tvorcima politike, industriji, piscima norma i mnogim drugim zainteresiranim stranama.

Trenutačno je uključeno 40 država, kao suradnici i promatrači, a osam je aktivno sudjelovalo na prvome plenarnom sastanku odbora održanom u siječnju 2010. Domaćin sastanka bio je AFNOR (ISO-ov član za Francusku) koji drži tajništvo zajedničkoga tehničkog odbora ISO/IEC JPC 2.

Na sastanku su sudionici potvrdili područje rada i naslov odbora. Ustanovljene su specijalizirane radne skupine kako bi se učinkovito obradili različiti koncepti, usredotočavajući se na obnovljive izvore ili na energetsku učinkovitost.

Predsjednik odbora ISO/IEC JPC 2, Herve Lefebvre komentirao je: "Danas je jasno da oboje, i energetska učinkovitost i potreba za energijom iz obnovljivih izvora su na vrhu svjetskih političkih zadaća. Ne samo da su one važne kako bi se osigurala energetska sigurnost nego također za smanjivanje ispuštanja stakleničkih plinova kroz istovremeno povećavanje ciljeva gospodarskog razvoja. To je privuklo mnoštvo zainteresiranih iz različitih sektora: energije, graditeljstva, industrije, transporta, poljoprivrede, opreme i mrežnog oblikovanja, usluga itd., kao i javne uprave, nevladinih organizacija i drugih zainteresiranih strana. Usklađene definicije su u tom kontekstu preduvjet koji će omogućiti različitim zainteresiranim stranama zajednički rad i razvoj zajedničkih alata" te zaključio kako su: "Globalno usklađene terminološke norme u ovome području prijeko potrebne za daljnji napredak."

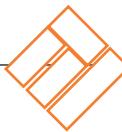

Očekuje se da međunarodna norma podupre i olakša globalno razumijevanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije te pridonese:

- elaboriranju regionalne i nacionalne regulative
- pojašnjavanju odnosa između dobavljača i klijenata (nabava, ugovori, usluge)

- pisanju norma: koordinacija između različitih normizacijskih tehničkih odbora koji rade na povezanim predmetima; korisničko razumijevanje norma i njihove primjene.

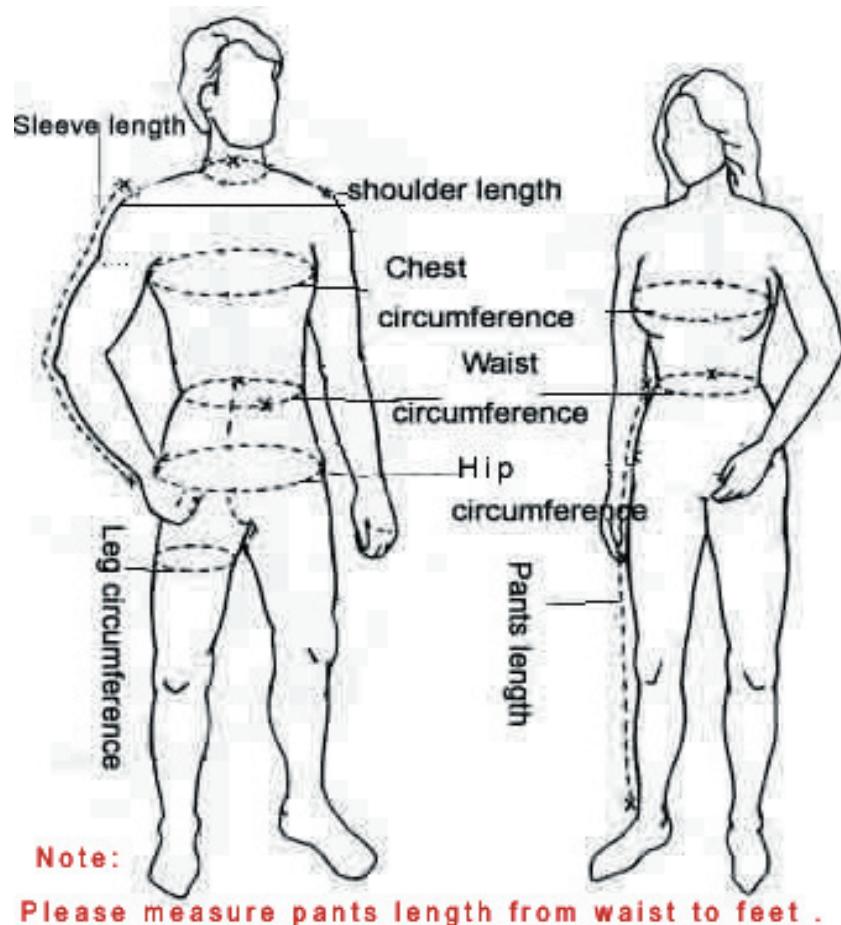
Sljedeći sastanak zajedničkoga tehničkog odbora ISO/IEC JPC 2 održat će se od 22. do 24. rujna 2010. godine.

Istina o tjelesnim mjerama — ISO je objedinio mjerjenja ljudskog tijela iz različitih krajeva svijeta

Povezano s promjenama životnog standarda tijekom posljednjih nekoliko desetljeća, tjelesne mjere ljudi su u porastu u mnogim zemljama. Stopa povećanja razlikuje se od zemlje do zemlje, a kako bi se pomoglo proizvođačima odjeće da saznaju kolika treba biti zastupljenost pojedinih veličina i radi optimizacije tehnološkog dizajna, ISO je objavio izvještaj s podacima o antropometrijskim mjerjenjima koja su obavljena u pojedinim zemljama članicama ISO-a.

Tehnički izvještaj ISO/TR 7250-2:2010, *Temeljna antropologiska mjerena ljudskog tijela za tehnološki dizajn — 2. dio: Statistički sažeci antropologiskih mjerena stanovništva pojedinih ISO članica (Basic human body measurements for technological design — Part 2: Statistical summaries of body measurements from individual ISO populations)* drugi je dio niza norma o antropometrijskim mjerjenjima.

Mjerenja su obavljena na radno sposobnoj populaciji (18-65 godina), a neki od navedenih rezultata mjerena su: prosječan Amerikanac visok je 176 centimetara i težak 80 kilograma, prosječan Tajlandjanin visok je 167 centimetara i težak 64 kilograma, prosječna Nizozemka visoka je 167 centimetara, a teška 72 kilograma, dok je prosječna Japanka visoka 157 centimetara i teška 51 kilogram. Provedeno je cijelovito istraživanje ljudskoga tijela kao što su: težina, visina, stas, opseg grudi, opseg bokova, itd., i to u stojećem i sjedećem položaju. Načini mjerena koja su primjenjena kao osnova, detaljno su opisani u prvome dijelu norme ISO 7250-1:2008 *Temeljna antropologička mjerenja ljudskog tijela za tehnički dizajn (Basic human body measurements for technological design)*.

Dr. Makiko Kouchi, voditelj projekta ISO/TR 7250 istaknuo je: "Neadekvatne mjere u proizvodnji i u okruženju imaju negativan utjecaj na naše zdravlje radi nepotrebnih naprezanja naših tijela. Možete li zamisliti kako bi bilo sjediti u preuskoj stolici ili s naporom pokušavati dohvatići proizvode u trgovini? Usklađivanje našeg okruženja s tjelesnim mjerama, oblicima i mogućnostima uz primjenu ergonomskih načela osigurava opću dobrobit."

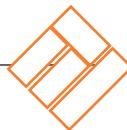
Tehnički izvještaj ISO/TR 7250-2 pruža ažurirane antropometrijske podatke za Austriju, Njemačku, Italiju, Japan, Keniju, Republiku Koreju, Nizozemsku, Tajland i SAD. Namjera je da postane i referenca za različite ISO

norme za proizvode kojima bi osigurala ergonomsku preciznost.

Ovaj će tehnički izvještaj pomoći proizvođačima da što bolje usklade proizvode za svoje ciljne klijente, uzimajući u obzir sve razlike u obliku tijela i u veličinama koje mogu postojati.

Tehnički izvještaj ISO/TR 7250-2:2010, *Temeljna antropologička mjerenja ljudskog tijela za tehnički dizajn — 2. dio: Statistički sažeci antropologičkih mjerena stanovništva pojedinih ISO članica (Basic human body measurements for technological design — Part 2: Statistical summaries of body measurements from individual ISO populations)* pripremio je tehnički odbor ISO/TC 159, *Ergonomija, Pododbor SC 3, Antropologija i biomehanika*. Tehnički izvještaj može se naručiti u Hrvatskome zavodu za norme (prodaja@hzn.hr) ili dobiti na uvid u prostorima normoteke uz najavu (normoteka@hzn.hr).

ISO-ova brošura čini ISO-ove grafičke simbole dječjom igrom

Biti u mogućnosti razumjeti sigurnosne poruke i javne obavijesti unatoč jezičnim zaprekama, moguće je zahvaljujući međunarodno uskladenim ISO-ovim grafičkim simbolima koji, naprimjer, upućuju prema izlazu u slučaju požara ili vas upozoravaju da ne plivate u opasnim vodama.

Kako bi podigao svijest o tim simbolima te informirao javnost u prepoznavanju značenja njihovih različitih oblika i boja, ISO je izradio i izdao zabavnu, lako čitljivu brošuru **Međunarodni jezik ISO-ovih grafičkih simbola** (International language of ISO graphical symbols).

Knjižica prati obitelj Smith, tj. gospodina i gospođu Smith, njihovo dvoje djece te baku, na njihovom odmoru u izmišljenoj zemlji "Ambrosiji". Živopisno ilustrirana u obliku stripa, priča se odvija na slikovitim panelima veličine A6, povezanih zakovicom na jednom kraju.

Svaki panel opisuje jedan događaj s puta, a s njim je povezan odgovarajući ISO-ov grafički simbol. Od bijega zbog požara u hotelu do žurnog odvođenja bake u bolnicu, niz događaja s odmora omogućio je obitelji da shvati korisnost i upotrebljivost ISO-ovih grafičkih simbola koji im pomažu premošćujući jezične zapreke.

Poseban odjeljak objašnjava različite oblike, boje i simbole uporabljene za prenošenje važnih informacija. Naprimjer, brošura nas obavještava o tome da su znakovi upozorenja o opasnostima koje bi mogle rezultirati osobnom ozljedom ili koje su opasne za zdravlje, prikazani na žutom trokutu s crnim obrubom i crnim simbolom.

"Brošura ističe važnost grafičkih simbola kao načina komunikacije bez riječi," ističe Dana Kissinger-Matray, tajnica ISO-ovog odbora za potrošačku politiku (ISO/COPOLCO), te dodaje, "bez obzira gdje se u svijetu nalazili, ISO-ovi grafički simboli mogu vam pomoći u razumijevanju važnih uputa, značajki proizvoda ili drugih aspekata svakodnevnoga života, kao što su nalaženje dizala za osobe s invaliditetom, ili koja mesta trebaju izbjegavati osobe s pejsmejkerima kao i pronalaženje usluga kao što su iznajmljivanje vozila ili pronalaženje hotela."

Skup grafičkih simbola uključenih u brošuru izvučen je iz norme **ISO 7001** (HRN ISO 7001:2008), *Grafički*

simboli -- Simboli javnog obavješćivanja i ISO 7010 (HRN ISO 7010:2004), *Grafički simboli -- Boje i znakovi sigurnosti -- Registrirani znakovi sigurnosti*. Te i druge primjenjive norme su pod nadležnošću ISO-ovog tehničkog odbora ISO/TC 145, *Grafički simboli*.

Izdanje *Međunarodni jezik ISO-ovih grafičkih simbola* namijenjeno je kao alat za obavješćivanje javnosti, a bit će od pomoći i stručnjacima koji se izravno brinu o javnoj sigurnosti i uslugama.

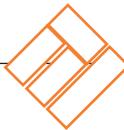
Projekt je potaknuo ISO/COPOLCO. "Brošura ilustrira široki opseg ISO-ovog rada u korist zaštite potrošača i javnog interesa," rekla je gđa Kissinger-Matray, te dodala: "Ideju su početno osmisili stručnjaci ISO/COPOLCO-a iz BSI-a (ISO-ov član iz Ujedinjenoga Kraljevstva) s namjerom upoznavanja javnosti s vrijednostima i važnosti ISO-ovih grafičkih simbola na pristupačan i prilagođen način."

Međunarodni jezik ISO-ovih grafičkih simbola (izdan samo na engleskom jeziku i ima 33 stranice, ISBN 978-92-67-10521-5) dostupan je u Glavnom tajništvu ISO-a kroz e-prodaju (ISO Store) ili se može dobiti u PDF formatu s ISO-ovih internetskih stranica.

Napomena: Hrvatski zavod za norme priprema i uskoro će izdati ISO-ovu brošuru *International language of ISO Graphical Symbols* na hrvatskome jeziku. Brošura će biti tiskana u A6 formatu i dostupna u Hrvatskome zavodu za norme. O tome ćemo vas detaljnije obavijestiti u idućem broju HZN e-glasila.

International
Organization for
Standardization

Sigurnost pacijenata u estetskoj kirurgiji uskoro će biti osigurana europskim normama

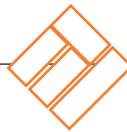
Tržište estetske kirurgije dramatično je povećano u zadnjih nekoliko godina. Povećana dostupnost putovanja, internet i različite mogućnosti plaćanja omogućili su razvoj medicinskog turizma posebno onog povezanog s estetskom kirurgijom. Ipak, mnoge države članice EU-a još nisu donijele potrebnu zakonsku regulativu ili norme kojima bi se osigurala sigurnost kirurških usluga, a potrošači često nisu potpuno svjesni rizika povezanih s estetskom kirurgijom. Stoga, osobito sa stajališta pacijenata postoji potreba za pouzdanošću i sigurnošću prilikom estetskih zahvata bez obzira obavljaju li se u vlastitoj zemlji ili u inozemstvu. To je potaknulo CEN da prihvati prijedlog Austrijskog zavoda za norme (*ASI - Austrian Standards Institute*) za osnivanjem novoga projektnog odbora CEN/TC 403 *Usluge estetske kirurgije (Aesthetic surgery services)* čiji će zadatak biti razviti europske norme u području estetske kirurgije.

Prvi sastanak ovoga odbora planira se u rujnu 2010. godine. Unatoč činjenici da su po zakonskoj obvezi europske norme dobrovoljnog karaktera, njihov je utjecaj značajan. Uvrštavajući norme u postojeće zakonodavstvo i popunjavajući praznine u području koje nije regulirano, norme će osigurati stvarnu dodanu vrijednost za tržište estetske kirurgije na način da će pomoći u informiranosti potrošača ali i u osiguravanju jednakih mogućnosti u tržišnoj utakmici pružateljima takvih usluga.

Pored razvoja norma za proizvode, CEN posljednjih nekoliko godina sve češće razvija norme za usluge, a posebno one koje se odnose na zdravlje i na socijalne službe.

Norme za usluge u području estetske kirurgije odličan su primjer kako norme mogu biti alternativni instrument detaljnoga europskog zakonodavstva.

CEN-CENELEC-ova Služba za pomoć korisnicima (SME HELPDESK)

Bruxelles (5. ožujaka 2010.). CEN i CENELEC sponosom objavljaju pokretanje CEN-CENELEC-ove Službe za pomoć korisnicima (*SME Helpdesk*) koja će pružati savjete i obavijesti europskim malim i srednje velikim tvrtkama u pitanjima povezanim s normizacijom.

Zadatak *Službe* bit će informiranje europskih malih i srednje velikih tvrtki o znanjima i poslovnim alatima potrebnim za pristup europskom normizacijskom sustavu, osiguravajući pritom:

- besplatne informacije i poveznice na brošure i prezentacije
- savjete kroz kontaktiranje odgovarajućih stručnjaka putem e-maila
- istraživanje drugih oblika podrške, uključujući trening i mentorstvo kao oblik pomoći europskim malim i srednje velikim tvrtkama koje žele bolje razumjeti i pridonijeti europskoj normizaciji.

Usluge koje će pružati *Služba* bit će besplatne i ponuđene online ili telefonom. Odgovarat će na upite u roku od 5 radnih dana.

Ustanovljena je posebna e-mail adresa sme@cencenelec.eu, te su pokrenute mrežne stranice: www.cen.eu/go/sme.

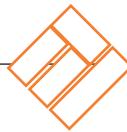
Odgovornost i upravljanje *Službom* povjereno je Inovacijskom odjelu CEN-CENELEC-a (*CEN-CENELEC Innovation Department*) koji će osigurati i koordinirati SME "izaslanike" na nacionalnoj razini sa zadatkom odgovaranja na upite.

Služba će osigurati, također, i niz praktičnih alata za trening u mrežnom (internetskom) formatu kao i radionice za obučavanje.

Stvaranje CEN-CENELEC-ove *Službe* prvi je izlazni rezultat novoformirane radne skupine za male i srednje velike tvrtke (*CEN-CENELEC SME-Working Group*).

CEN i CENELEC

Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela

Šesta Opća skupština CEN-CENELEC-a

Od Lisabonskih prioriteta (zadaća) do budućnosti europskoga normizacijskog sustava

Na Malti će se od 1. - 3. lipnja ove godine održati šesta Opća skupština CEN-CENELEC-a s temom *Lisabonska zadaća: Kako iskoristiti postignuća i oblikovati europsku normizaciju za budućnost*. Domaćin je sastanka MSA (Malta Standards Authority).

Godina 2010. označava kraj 10-godišnjeg razdoblja provođenja Lisabonske strategije. Tema je konferencije vrlo aktualna budući da je Politika EU 2020 oblikovana kao nasljednica lisabonske *Strategije* i teži postavljanju općih zadaća za Europu u nadolazećim godinama.

Godišnji sastanak okrenut je prema različitim aspektima kao što je odgovor europskog normizacijskog sustava na lisabonsku zadaću (Lisbon Agenda) u posljednjih deset godina te kako se očekuje da odgovori na EU 2020, iduću 10-godišnju strategiju socijalnog i gospodarskog razvoja.

Opširnije o šestom godišnjem sastanku CEN-CENELEC-a pisat ćemo u idućem broju HZN e-glasila.

